

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти
Кафедра психології та педагогіки розвитку дитини
Кафедра дошкільної освіти

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта
зі спеціальності 012 Дошкільна освіта
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(Зр. 10 м.)

Розробники програми:

к. п. н., доц. кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Карнаух Л. П.;

к. п. н., доц., в. о. завідувача кафедри дошкільної освіти Мельникова О. М.;

к. п. н., доц. кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Кравчук Н. П.;

к. п. н., доц. кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Трофаїла Н. Д.;

к. п. н., доц. кафедри психології та педагогіки розвитку дитини, заступник
декана з педагогічної практики Дука Т. М.;

к. п. н., доц. кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Підлипняк І. Ю.;

завідувач дошкільного навчального закладу ясел-садка комбінованого типу
№ 12 м. Умані Ващенко А. В.

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології та педагогіки розвитку дитини (протокол № 15 від «02» червня 2023 р.).

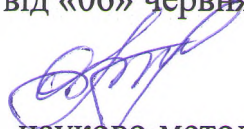
Завідувач кафедри

Людмила ШЦЕНКО

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної освіти (протокол № 16 від «06» червня 2023 р.).

В. о. завідувача кафедри

Ольга МЕЛЬНИКОВА

Затверджена на засіданні науково-методичної комісії факультету (протокол № 6 від «7» червня 2023 р.).

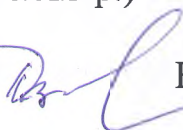
Голова комісії

Ольга БУТЕНКО

Затверджена на засіданні навчально-методичної ради УДПУ імені Павла Тичини (Протокол № 6 від «21» червня 2023 р.)

Голова навчально-методичної ради

Валентина РОЗГОН

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце практик в професійній підготовці здобувача вищої освіти

Практична підготовка здобувачів закладів вищої освіти здійснюється згідно із статтею 43 Закону України «Про вищу освіту» і є однією з форм організації освітнього процесу та обов'язковим компонентом освітньо-професійних програм для всіх освітніх рівнів. Від якості виконання завдань у період практики залежить професійне становлення майбутнього фахівця дошкільної освіти. Практика сприяє оволодінню здобувачами сучасними методами, формами організації в галузі їх майбутньої професії, формуванню загальних та професійних компетентностей, розвитку і формуванню м'яких навичок (soft skills): ініціативності, комунікативності, креативності, гнучкості, критичного мислення, здатності до командної роботи та прийняття самостійних рішень, розвитку емоційного інтелекту та медіаграмотності, вихованню потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Відповідно до «Положення про проведення практики студентів навчальних закладів України», затвердженого Міністерством освіти України від 08.04.1993 р. № 93 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОН освіти №351 від 20.12.1994 р. та «Положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денної та заочної форми навчання)» від 26.01.2021 р. практика проводиться на базі закладів дошкільної освіти, початкових шкіл з дошкільними підрозділами (відповідно до укладених договорів про проходження практики), які відповідають вимогам наскрізних програм практики та мають необхідні матеріально-технічні та освітньо-методичні ресурси.

Практична підготовка є необхідною складовою формування професійної компетентності майбутніх вихователів, під якою розуміється їх здатність до розв'язання професійних завдань. Також у системі професійної підготовки фахівців дошкільної освіти педагогічна практика є необхідним етапом формування у здобувачів здатності до застосування інноваційних технологій з

елементами науково-дослідної діяльності. Це дає можливість оволодівати методами дослідження, виробляти здатність спостерігати, узагальнювати, робити висновки, вивчати певну проблему. Крім того, науково-дослідна робота під час практики є базисом при написанні курсових робіт з педагогіки, психології та методик дошкільної освіти.

В умовах освітнього процесу практика допомагає сформувати педагогічну рефлексію, що виявляється у доборі і застосуванні ефективних засобів і методів власної педагогічної діяльності. У процесі педагогічної практики у кожного здобувача розвиваються дослідницькі здібності та вміння до побудови цілісного освітнього процесу, з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Цьому допомагає знайомство з творчими вихователями і педагогічними колективами в атмосфері постійного пошуку. Здобувачеві необхідно давати можливість проявляти самостійність, ініціативу, креативність, емоційний інтелект, гнучкість, які допомагають сформувати віру у свої педагогічні здібності. Аналіз власної діяльності допомагає практиканту усвідомити труднощі, що виникають під час практики та знайти доцільні шляхи їх подолання. Професійна компетентність педагога дошкільної освіти визначається базою професійної підготовки, залежить від здатності адаптуватися до мінливих умов життя в сучасному суспільстві в умовах воєнного часу і післявоєнного відновлення, проявляти стресостійкість, швидко реагувати на зміни, дотримуючись умов безпеки життєдіяльності дітей в закладах дошкільної освіти. Ефективна педагогічна практика є міцним підґрунтям для формування загальних та фахових компетентностей майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти.

З-поміж особливостей освітньо-професійної програми Дошкільна освіта першого бакалаврського рівня вищої освіти виокремлюється необхідність у формуванні здатності у здобувача практично-професійних компетентностей. Відповідно практична підготовка забезпечує встановлення безпосереднього зв'язку між теорією та практикою, оскільки в умовах професійної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань і практичних умінь здобувачів.

Ефективність педагогічної практики залежить від дотримання таких умов: теоретична обґрунтованість системи підготовки здобувачів до практики, її освітній і виховний характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення.

Здійснення організаційно-методичного керівництва практикою. Відповідальність за організацію і проведення і контроль практичної підготовки здобувачів покладається на керівників та організаторів практики закладу вищих освіти. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практики забезпечують відповідні кафедри факультету дошкільної та спеціальної освіти. Загальну організацію практики здобувачів та контроль за її проведенням здійснюють відповідальний за стажування студентів керівник практик по університету та заступник декана з педагогічної практики.

Керівниками практик призначаються фахівці із числа провідних викладачів кафедр факультету. Методистами з фаху навчальних практик призначаються викладачі, які брали безпосередню участь у виробничому процесі, або мають стаж викладацької роботи за фахом не менше 3 років.

Види практик на факультеті дошкільної та спеціальної освіти. На факультеті здійснюється керівництво такими видами практик: навчальною і виробничою.

Документи, якими визначаються зміст та терміни проведення практики. Зміст практики регламентується ОПП Дошкільна освіта для здобувачів першого бакалаврського рівня, наскрізною та робочими програмами практики Терміни проведення практики визначаються навчальним планом відповідно із графіком проведення практик та робочим навчальним планом.

1.2. Мета практичної підготовки

Метою педагогічної практики здобувачів першого бакалаврського рівня вищої освіти є оволодіння здобувачами сучасними методами, формами професійної діяльності; формування професійних умінь і навичок, необхідних для самостійного вирішення педагогічних завдань в умовах безпечного

освітнього процесу; виховання потреби систематичного професійного самовдосконалення.

1.3. Завдання практичної підготовки

У процесі педагогічної практики здобувачів першого бакалаврського рівня ОПП Дошкільна освіта вирішуються такі *завдання*:

- ознайомлення здобувачів із системою освітньої роботи у закладах дошкільної освіти, початкових школах із дошкільними підрозділами;
- встановлення та поглиблення зв'язку теоретичних знань здобувачів з освітньою практикою, формування умінь використовувати знання у процесі розв'язання конкретних освітньо-виховних завдань;
- формування загальних, професійних компетентностей, м'яких навичок, необхідних вихователю закладу дошкільної освіти;
- формування у здобувачів психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності, розвиток необхідних професійних та особистісних якостей, прагнення до професійного самовдосконалення;
- сприяння зростанню творчого потенціалу здобувачів під час проведення науково-педагогічних досліджень, вивчення кращого досвіду роботи фахівців системи дошкільної освіти;
- Завдання практичної підготовки корелюють із програмними результатами навчання ОПП Дошкільна освіта здобувачів першого бакалаврського рівня (ПР 1; ПР 2; ПР 4; ПР 5; ПР 7; ПР 12; ПР 13; ПР 17; ПР 18; ПР 19; ПР 22) та відображені у змісті робочих програм різних видів практик.

1.4. Компетентності здобувача вищої освіти

У процесі проходження різних видів практик у здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти формуються такі *компетентності*:

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків мотивування людей до досягнення спільної мети.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-8. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі та створювати безпечне освітнє середовище.

КС-12. Здатність до фізичного та психічного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію, ефективно використовувати ІКТ та електронні освітні ресурси та застосовувати її в професійній діяльності та в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами на засадах партнерства та взаємної відповідальності, самоконтролю та толерантної взаємодії.

КС 24 Здатність добирати доцільні технології, методи, засоби, форми навчання, відповідно до особливостей особистості дитини.

II. Види та терміни проходження практик

№ п/п	Вид практики	Курс група	Терміни, тривалість	Семестр	Години /кредити
1	Навчальна педагогічна практика (Навчально-ознайомлювальна педагогічна практика)	I курс	4 тижні	II	180/6
2	Навчальна педагогічна практика (Навчальна педагогічна практика в групах раннього віку)	II курс	4 тижні	III	180/6
3	Виробнича педагогічна практика (Виробнича педагогічна в групах раннього віку)	II курс	4 тижні	IV	180/6
4	Навчальна педагогічна практика (Навчальна педагогічна практика з дітьми в дошкільних групах)	III курс	4 тижні	V	180/6
5	Виробнича педагогічна практика (Виробнича педагогічна практика в дошкільних групах)	III курс	4 тижнів	VI	180/6
6	Виробнича педагогічна практика (Виробнича педагогічна практика в ЗДО по співпраці з родинами)	IV курс	6 тижнів	VII	270/9
7	Виробнича педагогічна практика (Виробничо-педагогічна практика в ЗДО)	IV курс	6 тижнів	VIII	270/9

III. Бази проведення практик: заклади дошкільної освіти, початкові школи із дошкільними підрозділами.

IV. Організація практики

Відповідно до положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денної та заочної форми навчання) відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на декана факультету, гаранта освітньої програми, завідувачів відповідних кафедр, відповідального за стажування студентів та керівника практик по університету, керівника практик по факультету, групового керівника, методистів.

Заходи, пов'язані з організацією практики, визначаються наказом ректора. Проект службової записки до наказу ректора про проведення практики формує керівник практик по факультету не пізніше ніж за два тижні до початку практики. У наказі визначаються база практик, терміни проведення практики, склад груп здобувачів вищої освіти, керівники груп і методисти. Згідно з

наказом ректора перед початком практики керівники груп зобов'язуються провести інструктаж з техніки безпеки із здобувачами вищої освіти.

Перед початком практики проводиться настановча конференція, у ході якої здобувачі ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи здобувачів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики.

Послідовність реалізації завдань практики здобувачів відображається в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики та схвалюється керівником практики та керівництвом закладу освіти. Кожен здобувач працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом педагогічної практики (кожного з її видів) практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), в тому числі й роботу зі складання психолого-педагогічних характеристик дитини, з вивчення та аналізу нормативно-правової документації закладу освіти, де організовується практика. Матеріали щоденника використовують при укладанні звіту про виконану роботу під час практики.

Особливості організації проведення практики на заочній формі навчання

Проходження навчальних практик здобувачами вищої освіти на заочній формі навчання може здійснюватись в міжсесійний та сесійний період.

Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання, залежно від характеру практичної роботи, яку вони виконують, за наявності в них професійного досвіду, поділяються на дві групи:

а) до першої групи належать здобувачі вищої освіти, які працюють за обраним фахом. Документами, які свідчать про відповідність займаній посаді за фахом здобувача, є: витяг з трудової книжки (або ксерокопія трудової книжки,

завірена керівником установи), довідка з місця роботи (якщо він працює за сумісництвом) та характеристика, в якій вказана рекомендована оцінка (за національною шкалою), засвідчені керівником закладу та звіт;

б) здобувачі вищої освіти, які не працюють за обраним фахом, проходять практику з відривом від виробництва у період, визначений навчальним планом, як правило, в м. Умані або за місцем проживання, або самостійно добирають для себе місце проходження практики, яке відповідає усім вимогам програми. До початку практики подають клопотання з бази практики.

У період заліково-екзаменаційної сесії, що передує практиці, для здобувачів вищої освіти на факультеті організується інструктивно-методична нарада з питань проходження практики, які проводять керівники практики по факультету, групові керівники практики, методисти.

V. Підведення підсумків практики

Підсумки всіх видів практики підводяться груповими керівниками та методистами практики на звітній конференції та обговорюються на засіданнях кафедр.

Після завершення практики студент опрацьовує зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Оцінювання результатів проходження практики проводиться з урахуванням результатів спостереження за діяльністю студента на основі:

- визначення якості виконання кожного завдання;
- аналізу професійних рис практиканта (дисциплінованість, уміння організувати власний робочий час, ініціативність, творче ставлення до справи та інші), його готовності надати допомогу працівникам дошкільного навчального закладу, управлінню освіти;
- оцінних суджень, висловлених методистами, адміністрацією, працівниками бази практики;

- аналізу змісту та якості звітної документації студента;
- самооцінки студентом ступеня своєї підготовленості до самостійної практичної діяльності та якості виконаної роботи.

За кожен вид педагогічної практики студентам виставляється диференційована оцінка.

Педагогічна практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції студенти звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності.

Шкала оцінювання

За шкалою ECTS	За національною шкалою		Кількість балів
	прописом	цифрою	
A	<i>Відмінно</i>	5	90-100
B	<i>Дуже добре</i>	4	82-89
C	<i>Добре</i>	4	75-81
D	<i>Посередньо</i>	3	69-74
E	<i>Задовільно</i>	3	60-68
FX	<i>Незадовільно</i>	2	35-59
F	<i>Незадовільно</i>	2	1-34

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти під час практик:

90 – 100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на високому рівні; практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосовувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагою та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін документацію, оформлену на високому рівні.

82 – 89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики здобувачем вищої освіти проведена на достатньому рівні; були допущені незначні помилки у період проходження практики, але були самостійно виправлені; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відзивалися в колективі, в якому він перебував у період проходження практики; подав у визначений термін правильно оформлену документацію.

75 – 81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допускав незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи, одержав добрі відгуки колективу бази практики, методистів, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69 – 74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

60 – 68 балів – E («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли робота проведена на задовільному рівні; практикант проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівників практики – «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

35 – 59 балів – Fx («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Роботу, передбачену програмою з практики, виконав на низькому професійному рівні, допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного

матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Подав документацію з великим запізненням, допустив значні помилки в її оформленні.

0 – 34 балів – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику.

Після завершення практики здобувач обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Педагогічна практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції здобувачі звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки здобувачів до майбутньої професійної діяльності.

VI. Зміст практик за видами

Педагогічні практики організуються для здобувачів, що навчаються за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, у відповідності до освітньо-професійної програми Дошкільна освіта спеціальності 012 Дошкільна освіта та навчального плану у такому порядку:

ВИД ПРАКТИКИ: НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

НАЗВА ПРАКТИКИ: НАВЧАЛЬНО-ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНА

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

(I курс, II семестр)

Програму практики укладено відповідно до освітньо-професійної програми Дошкільна освіта спеціальності 012 Дошкільна освіта, навчального плану і розраховано для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

денної та заочної форм навчання (впродовж 4 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти та початкових шкіл з дошкільними підрозділами.

Мета практики: ознайомлення здобувачів з основним змістом роботи закладів дошкільної освіти і особливостями їх функціонування; вивчення та аналіз професійної діяльності фахівців різного профілю, які працюють в цих освітніх закладах; поглиблення знань здобувачів із освітнього компоненту «Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта»».

Завдання практики:

- Поглибити та закріпити теоретичні знання, отримані при вивченні курсу «Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта»».
- Сформувані знання про специфіку різних типів закладів дошкільної освіти, їхні завдання, зміст, особливості освітнього процесу.
- Поглибити знання про специфіку роботи педагогів закладів дошкільної освіти, ознайомити з нормативно-правою документацією закладів освіти, умовами роботи фахівців у закладах дошкільної освіти, з дотриманням безпечних умов життєдіяльності дітей раннього та дошкільного віку.
- Сприяти адаптації здобувачів до умов майбутньої професійної діяльності. Вчити будувати освітній процес з урахування основних закономірностей його перебігу.

Зміст практики

Практика залучає здобувачів до різних видів педагогічної діяльності, у процесі яких у них розширюється спектр фахових компетентностей та формуються професійні педагогічні вміння і навички засобами:

- ознайомлення зі специфікою діяльності закладу дошкільної освіти, програмами розвитку, виховання і навчання дітей в ЗДО; документацією, яка регламентує діяльність закладу дошкільної освіти і роботою адміністрації даного освітнього закладу;
- ознайомлення з умовами життєдіяльності дітей в закладі дошкільної освіти, розвивальним середовищем групових кімнат і кабінетів; влаштуванням дитячих

майданчиків; організацією освітньо-виховної роботи відповідно до вікових та індивідуальних особливостей вихованців;

- спостереження та аналіз організації різних видів діяльності дітей (режимні моменти, самостійна діяльність дітей, гра, заняття, розваги);

- складання звіту на основі спостереження та узагальнення педагогічного досвіду педагогів.

Змістовий модуль I. Підготовчий етап

1. Участь у настановчій конференціях щодо організації та проходження практики.

2. Розробка індивідуального плану роботи на період практики.

Змістовий модуль II. Навчально-методична діяльність

1. Вивчення та аналіз основних нормативно-правових документів у сфері дошкільної освіти.

2. Ознайомлення із діяльністю закладу дошкільної освіти.

3. Ведення щоденника практики з аналізом роботи кожного дня, де відображається зміст проведеної здобувачем роботи, записуються спостереження та результати аналізу спостережувальних видів діяльності.

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність

1. Вивчення осередків розвитку дитини («Спортивний осередок», «Осередок відпочинку та усамітнення», «Осередок співпраці з батьками», «Ігровий осередок», «Осередок книги», «Осередок молодшої групи», «Осередок середньої групи», «Осередок старшої групи», «Обладнання та спортивні предмети у фізкультурній залі», «Обладнання та матеріали у музичній залі», «Осередок образотворчої діяльності», «Осередок народознавства», «Осередок безпеки життєдіяльності».

2. Узагальнення опрацьованого матеріалу.

3. Оформлення презентацій відповідно до опрацьованих осередків.

Змістовий модуль IV. Підсумкова діяльність

Практика завершується обговоренням її підсумків на педагогічній раді в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами ознайомлювальної практики здобувачі подають таку документацію:

Звітна документація:

1. Відгук про роботу здобувачів вищої освіти (завіряється керівником установи бази практики).

2. Звіт здобувачів про практику, який повинен мати чітку структуру (за підписами здобувача-практиканта та керівника практики).

Вимоги до звіту. Загальна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це письмовий звіт, підписаний здобувачем вищої освіти, груповим керівником та методистами. Письмовий звіт, визначений програмою практики та подається на перевірку груповому керівнику практики. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з проблеми охорони праці, висновки.

Робоча документація:

- індивідуальний план-графік практики;
- щоденник спостережень за період практики;

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про здобувача, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Робоча та звітна документація з практики здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення звітної конференції. На

захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом, а місце роботи відповідає вимогам програми практики, на захист надають свою робочу (із наступним її поверненням) та звітну документацію (відгук на роботу здобувача вищої освіти, звіт).

Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти під час практики

№ п/п	Вид роботи	Максимальна кількість балів
1.	Участь у настановчій та звітній конференціях	25
2.	Індивідуальний план роботи здобувача-практиканта, затверджений керівником на період практики	25
3.	Щоденник практики	25
4.	Письмовий звіт здобувача про проходження ознайомлювальної практики	25
	Загальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю–залік

ВИД ПРАКТИКИ: НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА НАЗВА ПРАКТИКИ: НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ГРУПАХ РАННЬОГО ВІКУ (II курс, I семестр)

Програму практики укладено відповідно до освітньо-професійної програми Дошкільна освіта спеціальності 012 Дошкільна освіта, навчального плану і розрахована для здобувачів першого курсу (бакалаврського) рівня вищої освіти II курсу денної та заочної форм навчання (впродовж 4 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти та початкових шкіл з дошкільними підрозділами.

Мета практики: поглиблення знань здобувачів із освітніх компонентів «Психолого-педагогічні засади раннього дитинства», «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна із історією», «Психологія загальна» та «Психологія

дитяча з практикумом»; формування умінь і навичок проєктувати та організовувати освітній процес з дітьми раннього віку, роботу з батьками; оволодіння здобувачами сучасними методами та формами організації освітнього процесу в групах раннього віку; формування у них професійних умінь і навичок роботи з дітьми раннього віку, потреби систематично оновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності у виробничих умовах ЗДО.

Особливу увагу практикант повинен звернути на формування ключових компетентностей дітей раннього віку.

Завдання практики:

1. Поглибити і систематизувати знання здобувачів із освітніх компонентів: «Психологія дитяча з практикумом», «Психологія загальна», «Психолого-педагогічні засади раннього дитинства», «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна з історією».

2. Формувати у здобувачів уміння проєктувати та реалізовувати оздоровчу, виховну, розвиваючу і освітню діяльність в групах раннього віку; володіти технологіями організації розвивального середовища в групах раннього віку; здійснювати освітній процес груп раннього віку відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти та діючих програм навчання і виховання.

3. Стимулювати практикантів до поглиблення психолого-педагогічних знань, удосконалення педагогічних здібностей через розробку конспектів ігор-занять, режимних моментів, тощо, проводити їх з підгрупами дітей та індивідуально;

4. Вчити забезпечувати процес адаптації дітей раннього віку до нових соціальних умов у ЗДО; збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дітей раннього віку; розвивати відповідальне ставлення до безпеки життєдіяльності дітей, охорони і зміцнення їхнього здоров'я.

5. Формувати уміння налагоджувати взаємодію з родинами для забезпечення єдності у вихованні та розвитку дітей раннього віку.

Зміст практики

Навчальну педагогічну практику в закладах дошкільної освіти здобувачі проходять на другому курсі, її тривалість – чотири тижні. Керівництво практикою здійснюють методисти – викладачі факультету дошкільної та спеціальної освіти, завідувач (директор) ЗДО, вихователь-методист, вихователі закладів дошкільної освіти.

Завдання педагогічної практики рівномірно розподіляються протягом чотирьох тижнів з поступовим ускладненням і відображаються в індивідуальних планах проходження навчальної педагогічної практики здобувачів. Індивідуальний план кожен здобувач погоджує з керівником ЗДО, вихователем, методистом та керівником практики.

Здобувачі працюють почергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою вихователя, інших практикантів, аналізують її, складають календарний план роботи з дітьми та працюють за ним; розробляють конспекти занять; здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і у повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої та ін.); проводять діагностику знань, умінь в навичок дітей, психолого-педагогічні спостереження; створюють і підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, забезпечують охорону здоров'я дітей, запобігають дитячому травматизму; організовують роботу з батьками.

Змістовий модуль I. Підготовчий етап

На підготовчому етапі здобувачі спостерігають і аналізують освітній процес в закріпленій за ними групі: заняття, режимні процеси, тощо. Зокрема здобувачі-практиканти спостерігають заняття з різних розділів програми закладу дошкільної освіти та різних типів: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані заняття; заняття фронтальні, групові, індивідуальні; вечори розваг, тематичні свята та ін. (всього 5-6 видів педагогічної діяльності). Проведені заходи спостерігають, аналізують, обговорюють. Результати спостережень практиканти фіксують у щоденнику, який ведуть протягом всієї практики.

Кожен здобувач під час спостережень вивчає дітей своєї вікової групи, зокрема рівень їх знань, умінь і навичок, характер взаємовідносин в різних видах діяльності, визначає дитину, за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження.

В кінці першого тижня здобувачі завершують складати індивідуальний план проходження педагогічної практики.

Змістовий модуль II. Навчально-методична діяльність

На основному етапі здобувачі спостерігають за роботою вихователя та пробують самостійно виконувати режимні моменти. В цей час крім щоденної освітньо-виховної роботи з дітьми здобувачі пробують організувати загальні заходи для дітей (тематичні свята, екскурсії); проводити роботу з батьками (участь у батьківських зборах, індивідуальні та групові консультації з питань ефективної адаптації дітей раннього віку до ЗДО, бесіди, добирають і оформляють матеріали в батьківських куточках, тощо).

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність

Здобувачі-практиканти збирають документи до портфолію, зокрема: результати проведеної діагностики психофізичного розвитку дітей групи; матеріали розробленого інтегрованого заняття; матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо); соціальний портрет-характеристика вихованців; вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя.

Змістовий модуль IV. Підсумковий етап

На підсумковому етапі практиканти проводять елементи різноманітних заходів. Проведену освітньо-виховну роботу спостерігають та обговорюють усі здобувачі підгрупи. Після завершення практики здобувач обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення. Практика завершується оформленням робочої та звітної документації, а також обговоренням її підсумків на звітній конференції.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами навчальної педагогічної практики здобувачі подають таку документацію:

Звітна документація:

1. Відгук про роботу здобувачів вищої освіти. Відгук про роботу здобувачів вищої освіти, завіряється керівником установи бази практики.
2. Звіт здобувача про практику, який повинен мати чітку структуру.

Вимоги до звіту. Загальна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це письмовий звіт, підписаний здобувачем вищої освіти, груповим керівником та методистами. Письмовий звіт, визначений програмою практики та подається на перевірку груповому керівнику практики. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з проблеми охорони праці, висновки.

Робоча документація:

- індивідуальний план проходження педагогічної практики.
- щоденник педагогічних спостережень.
- календарний план освітньо-виховної роботи (на період практики).
- конспекти занять з подальшим аналізом та самоаналізом.
- матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);
- психолого-педагогічна характеристика на дитину;
- вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя у ЗДО з різних напрямів роботи з дітьми раннього віку.

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про здобувача, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника;

щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу (із наступним її поверненням) та звітну документацію (відгук на роботу здобувача вищої освіти, звіт).

Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти під час практики

№ п/п	Вид роботи	Максимальна кількість балів
1.	Участь у настановчій та звітній конференціях	20
2.	Індивідуальний план роботи здобувача-практиканта, затверджений керівником на період практики, щоденник практики	20
3.	Характеристика та аналіз діяльності закладу дошкільної освіти, що є базою практики; аналіз нормативно-правової документації ЗДО; аналіз основних напрямів роботи ЗДО, аналіз кадрового забезпечення закладу	20
4	Розробка та складання форм роботи з дітьми (спостереження, заняття, ігри, бесіда, консультація) та батьками (збори, консультація, тренінг, тощо)	20
5.	Своєчасне оформлення та подача звітної документації.	20
	Загальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю – залік

ВИД ПРАКТИКИ: ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
НАЗВА ПРАКТИКИ: ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В
ГРУПАХ РАНЬОГО ВІКУ

(II курс, IV семестр)

Програму практики укладено відповідно до освітньо-професійної програми Дошкільна освіта спеціальності 012 Дошкільна освіта, навчального плану і розраховано для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти II курсу денної та заочної форм навчання (впродовж 4 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти та початкових шкіл з дошкільними підрозділами.

Мета практики: сприяти вправлянню у формуванні умінь і навичок проектувати, планувати та організовувати освітній процес з дітьми дошкільного віку, а також апробувати основні напрями роботи з батьками. Підготовка здобувачів до виконання основних функцій вихователя дітей дошкільного віку, формування вмінь проведення системи освітньо-виховної роботи з дітьми, розвиток творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

Завдання практики:

1. Вчити здобувачів застосовувати отримані під час навчання в університеті теоретичні та методичні психолого-педагогічні знання в освітньо-виховній роботі з дітьми в групах раннього віку.

2. Формувати у здобувачів загальні та професійні компетентності та м'які навички (soft skills):

– визначати мету та планувати зміст роботи, цілеспрямовано відбирати методи, засоби, прийоми організації освітнього процесу, прогнозувати та коригувати його результати, враховувати динаміку розвитку кожної дитини і всіх дітей групи раннього віку;

– досягати основних завдань розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку, спираючись на знання освітніх компонентів «Психолого-педагогічні засади раннього дитинства», «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна із історією», «Психологія загальна» та «Психологія дитяча з практикумом»;

– застосовувати різноманітні методи і прийоми, спрямовані на творче розв'язання завдань всебічного розвитку та формування м'яких навичок (soft skills) в дітей раннього віку;

– керувати різними видами діяльності дітей раннього віку, створювати умови для цікавого, змістовного життя зростаючої особистості;

– розуміти та визначати педагогічні умови, закономірності, організаційні форми, методи та засоби, що використовуються у роботі з дітьми раннього віку.

3. Вчити спостерігати й аналізувати освітній процес в групі раннього віку закладу дошкільної освіти, знаходити ознаки та специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього віку.

4. Виховувати у здобувачів інтерес до педагогічної діяльності, стимулювати до самоосвіти та саморозвитку поглиблення педагогічних знань та розвитку педагогічних здібностей, здійснювати взаємодію з батьками в освітньому процесі.

5. Удосконалювати вміння здійснювати психолого-педагогічне спостереження за дітьми раннього віку та забезпечувати індивідуалізацію і диференціацію освітнього процесу з використанням базових психолого-педагогічних понять.

Виробнича педагогічна практика здобувачів проводиться на базі закладів дошкільної освіти та початкових шкіл з дошкільними підрозділами в групах раннього віку.

Зміст практики

Педагогічну практику в закладах дошкільної освіти здобувачі проходять на другому курсі, її тривалість – чотири тижні. Керівництво практикою здійснюють методисти – викладачі факультету дошкільної та спеціальної освіти, завідувач (директор) ЗДО, вихователь-методист, вихователі закладів дошкільної освіти.

Завдання педагогічної практики рівномірно розподіляються протягом чотирьох тижнів з поступовим ускладненням і відображаються в індивідуальних планах проходження педагогічної практики здобувачів. Індивідуальний план кожен здобувач погоджує з керівником ЗДО, вихователем, методистом та керівником практики.

Здобувачі працюють по чергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою вихователя, інших практикантів, аналізують її, складають календарний план роботи з дітьми та працюють за ним; розробляють конспекти занять (в другу половину практики можливе складання плану заняття); здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і в повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої та ін.); проводять діагностику знань, умінь і навичок дітей, психолого-педагогічні спостереження; підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, допомагають педагогу організувати роботу з батьками; проводять пробні заняття з наступним обговоренням.

Змістовий модуль I. Підготовчий етап

На підготовчому етапі здобувачі спостерігають і аналізують освітній процес в закріпленій за ними групі: заняття, режимні процеси тощо. Окрім того, для здобувачів-практикантів організуються заняття з різних розділів програми закладу дошкільної освіти та різних типів: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані заняття; заняття фронтальні, групові, індивідуальні; вечори розваг, тематичні свята та ін. (всього 5-6 видів педагогічної діяльності). Всі проведені заходи спостерігають і беруть участь в їх обговоренні усі здобувачі підгрупи. Результати спостережень практиканти фіксують в щоденнику, який ведуть протягом всієї практики.

Також в перші дні практики кожен здобувач під час спостережень вивчає дітей своєї вікової групи, рівень їх знань, умінь і навичок, характер взаємовідносин в різних видах діяльності, визначає дитину за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження.

В кінці першого тижня здобувачі завершують складати індивідуальний план проходження педагогічної практики, готують документацію для самостійного проведення освітньо-виховної роботи з дітьми в наступні тижні практики (календарні плани та конспекти занять).

Змістовий модуль II. Навчально-методична діяльність

На основному етапі здобувачі спостерігають за роботою вихователя та пробують самостійно виконувати всі режимні моменти. В цей час крім щоденної освітньо-виховної роботи з дітьми здобувачі пробують організовувати освітні заходи для дітей (тематичні свята, екскурсії); проводити роботу з батьками: участь у батьківських зборах, індивідуальні та групові консультації з питань ефективної адаптації дітей раннього віку до ЗДО, бесіди. А також добирають і оформляють матеріали в батьківських куточках тощо.

Змістовий модуль III. Підсумковий етап

На підсумковому етапі практиканти пробують виконувати різноманітні заходи. Конспекти занять перед проведенням затверджуються вихователем групи та керівником кафедри. Проведену освітньо-виховну роботу спостерігають та обговорюють всі здобувачі підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації. Після завершення практики здобувач обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами виробничої педагогічної практики здобувачі подають таку документацію:

Звітна документація:

1. Характеристика про роботу здобувачів вищої освіти, що завіряється керівником установи бази практики.
2. Звіт здобувача про практику, який повинен мати чітку структуру.

Вимоги до звіту. Загальна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це письмовий звіт, підписаний здобувачем вищої освіти, груповим керівником та методистами. Письмовий звіт, визначений програмою практики та подається на перевірку груповому керівнику практики. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми

практики та індивідуального завдання, мати розділи з проблеми охорони праці, висновки.

Робоча документація:

1. Індивідуальний план проходження виробничої педагогічної практики.
2. Щоденник педагогічних спостережень.
3. Календарний план освітньо-виховної роботи (на період практики).
4. Конспект проведених занять з протоколами обговорення.
5. Матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);
6. Психолого-педагогічна характеристика на дитину.
7. Вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя у ЗДО з різних напрямів роботи з дітьми раннього віку.

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації.

Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про здобувача, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), характеристика на роботу здобувача вищої освіти, звіт.

Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти під час практики

№ п/п	Вид роботи	Максимальна кількість балів
1.	Участь у настановчій та звітній конференціях	20
2.	Індивідуальний план роботи здобувача-практиканта, затверджений керівником на період практики, щоденник практики	20
3.	Характеристика та аналіз діяльності закладу дошкільної освіти, що є базою практики; аналіз нормативно-правової документації ЗДО; аналіз основних напрямів роботи ЗДО, аналіз кадрового забезпечення закладу	20
4	Розробка та складання форм роботи з дітьми (спостереження, заняття, ігри, бесіда, консультація) та батьками (збори, консультація, тренінг, тощо)	20
5.	Своєчасне оформлення та подача звітної документації.	20
	Загальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю – екзамен

ВИД ПРАКТИКИ: НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА НАЗВА ПРАКТИКИ: НАВЧАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА З ДІТЬМИ В ДОШКІЛЬНИХ ГРУПАХ (III курс, V семестр)

Програму практики укладено відповідно до ОПП Дошкільна освіта та навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавр) III курсу денної та заочної форм навчання (впродовж 4 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти і початкових шкіл з дошкільними підрозділами.

Практика покликана сприяти практичному застосуванню теоретичних та методичних знань здобувачів отриманих при вивченні навчальних дисциплін «Педагогіка дошкільна з історією», «Психологія дитяча з практикумом», методик дошкільної освіти тощо, формуванню умінь і навичок проектувати,

планувати та організовувати освітній процес з дітьми в дошкільних групах, а також апробувати основні напрями роботи з батьками.

Мета практики: підготовка здобувачів до виконання основних функцій вихователя дітей дошкільного віку, формування вмінь проведення системи освітньої роботи з дітьми дошкільного віку, розвиток творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності та уміння використовувати сучасні інноваційні технології у професійній діяльності.

Завдання практики:

1. Вчити здобувачів застосовувати отримані під час навчання в університеті теоретичні та методичні психолого-педагогічні знання в освітній роботі з дітьми в дошкільних групах.

2. Формувати у здобувачів загальних, професійних компетентностей та м'яких навичок.

– визначати мету та планувати зміст роботи, цілеспрямовано відбирати методи, засоби, прийоми організації освітнього процесу, прогнозувати та корегувати його результати, враховувати динаміку розвитку кожної дитини, збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток;

– досягати основні завдання розвитку, виховання і навчання дітей дошкільного віку, спираючись на знання курсів дитячої психології з практикумом, дошкільної педагогіки з історією, педіатрії, вікової фізіології з основами медичних знань, методик дошкільної освіти;

– застосовувати різноманітні методи і прийоми, спрямовані на творче розв'язання завдань всебічного розвитку і виховання дітей дошкільного віку в сучасних умовах;

– керувати різними видами діяльності дітей дошкільного віку, створювати умови для цікавого, змістовного життя дітей в закладі дошкільної освіти; володіти технологіями організації різних видів розвивального середовища.

3. Вчити спостерігати і аналізувати освітній процес в групах дошкільного віку закладу дошкільної освіти, визначати ефективність педагогічного впливу.

4. Формувати турботливе ставлення до дітей дошкільного віку та вміння використовувати різні форми педагогічної просвіти з батьками. Вчитися залучати батьків до організації освітнього процесу.

5. Виховувати у здобувачів інтерес до педагогічної діяльності, стимулювати до самоосвіти та саморозвитку, розвитку критичного мислення, креативності, емоційного інтелекту, поглиблення педагогічних знань та розвитку педагогічних здібностей; вчити проводити педагогічний експеримент відповідно до науково-дослідницьких завдань курсової роботи, сприяти розвитку наукового потенціалу здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавр).

Навчальна педагогічна практика здобувачів проводиться на базі закладів дошкільної освіти та початкових шкіл з дошкільними підрозділами з дітьми в групах дошкільного віку.

Зміст практики

Протягом всього періоду практики (4 тижні) здобувач вивчає роботу вихователя в закладі освіти, виконує елементи різних складових педагогічної діяльності вихователя.

Здобувачі працюють по чергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою вихователя, інших практикантів, аналізують її, складають календарний план роботи з дітьми дошкільного віку та працюють за ними; розробляють конспекти занять (в другу половину практики можливе складання плану заняття); здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і у повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої та ін.); психолого-педагогічні спостереження; створюють і підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, забезпечують умови для безпечної життєдіяльності дітей, запобігають дитячому травматизму; проводять педагогічний експеримент відповідно до теми курсової роботи, впроваджують результати власного наукового дослідження в практику, організовують роботу з батьками.

Змістовий модуль I. Підготовчий етап. На підготовчому етапі здобувачі спостерігають і аналізують освітній процес в закріпленій за ними групі: заняття, режимні процеси тощо. Окрім того, для здобувачів-практикантів організовуються показові заняття з різних розділів програми закладу дошкільної освіти та різних типів: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані заняття; заняття фронтальні, групові, індивідуальні; вечори розваг, тематичні свята та ін. (всього 5-6 видів педагогічної діяльності). Показові заходи спостерігають і беруть участь в їх обговоренні усі здобувачі підгрупи. Результати спостережень практиканти фіксують в щоденнику, який ведуть протягом всієї практики.

Також в перші дні практики кожен здобувач під час спостережень вивчає дітей дошкільного віку, рівень їх знань, умінь і навичок, характер взаємовідносин в різних видах діяльності, визначає дитину за якою проводитиме психолого-педагогічне спостереження.

В кінці першого тижня студенти завершують складати індивідуальний план проходження педагогічної практики, готують документацію для самостійного проведення освітньої роботи з дітьми в наступний тиждень практики (календарні плани та конспекти занять).

Змістовий модуль II. Навчально-методична діяльність. На основному етапі здобувачі виконують всі передбачені планом завдання. В цей час крім щоденної освітньої роботи з дітьми здобувачі допомагають організовувати загальні заходи для дітей (тематичні свята – День фізкультурника, Свято осені, екскурсії), вчать організовувати спілкування дітей та складати конспекти занять. Практиканти проводять елементи роботи з батьками: беруть участь у батьківських зборах, вчать надавати індивідуальні та групові консультації з питань навчання і виховання дошкільників, проводити бесіди, добирають і оформляють матеріали в батьківських куточках тощо.

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність. Здобувачі виконують наукові завдання та дослідження згідно індивідуальної тематики курсових

робіт. Здобувачі-практиканти проводять педагогічний експеримент відповідно до теми курсової роботи та збирають документи до портфоліо.

Змістовий модуль II. Підсумковий етап. На підсумковому етапі практика завершується обговоренням її підсумків в закладі дошкільної освіти та оформлюють звітну документацію.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами навчальної педагогічної практики здобувачі подають таку документацію:

Звітна документація:

1. Відгук про роботу здобувачів вищої освіти, що завіряється керівником установи бази практики.

2. Звіт здобувача про практику, який повинен мати чітку структуру.

Вимоги до звіту. Загальна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це письмовий звіт, підписаний здобувачем вищої освіти, груповим керівником та методистами. Письмовий звіт, визначений програмою практики та подається на перевірку груповому керівнику практики. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з проблеми охорони праці, висновки.

Робоча документація:

1. Індивідуальний план проходження педагогічної практики.
2. Щоденник педагогічних спостережень.
3. Календарний план освітньо-виховної роботи (на період практики).
4. Матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);
5. Психолого-педагогічна характеристика на дитину.
6. Вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя у ЗДО з різних напрямів роботи з дітьми.

Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації.

Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про здобувача, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Робоча та звітна документація з практики здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), відгук на роботу здобувача вищої освіти, звіт.

Критерії оцінювання

№ п/п	Вид роботи	Максимальна кількість балів
1.	Участь у настановчій та звітній конференціях	20
2.	Індивідуальний план роботи здобувача-практиканта, затверджений керівником на період практики, щоденник практики	20
3.	Характеристика та аналіз діяльності закладу дошкільної освіти, що є базою практики; аналіз нормативно-правової документації ЗДО; аналіз основних напрямів роботи ЗДО, аналіз кадрового забезпечення закладу	20
4	Розробка та складання форм роботи з дітьми (спостереження, заняття, ігри, бесіда, консультація) та батьками (збори, консультація, тренінг, тощо)	20
5.	Своєчасне оформлення та подача звітної документації.	20
	Загальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю – залік

ВИД ПРАКТИКИ: ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
НАЗВА ПРАКТИКИ: ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В
ДОШКІЛЬНИХ ГРУПАХ
(III курс, VI семестр)

Програму практики укладено відповідно до ОПІ Дошкільна освіта та навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавр) III курсу денної та заочної форм навчання (впродовж 4 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти і початкових шкіл з дошкільними підрозділами.

Мета практики: вчити здобувачів творчо використовувати в педагогічній діяльності вихователя теоретичні знання і практичні вміння, набуті в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін, окремих методик і спеціальних дисциплін та застосовувати їх на практиці у закладі дошкільної освіти; формувати у здобувачів уміння організовувати освітній процес у закладі дошкільної освіти та початкових школах з дошкільними підрозділами з дітьми дошкільного віку; виховувати у здобувачів інтерес до педагогічної діяльності, розвивати творчу ініціативу, креативність, вміння працювати в команді та здатність реалізовувати особистісний творчий потенціал; продовжувати розвивати дослідницькі здібності та уміння використовувати сучасні інноваційні технології та формувати медіаграмотність у професійній діяльності.

Завдання практики:

1. Удосконалення навичок здобувачів щодо організації освітнього процесу в дошкільних групах, відповідно до нормативно-правового забезпечення закладів дошкільної освіти в Україні.

2. Формування умінь співвідносити наукові знання, отримані під час навчання в університеті, про вікові та індивідуальні особливості дошкільників, організацію життєдіяльності дітей, умови, зміст та методику їх виховання з станом практичної організації педагогічного процесу в закладі дошкільної освіти.

3. Формувати у здобувачів систему педагогічних умінь визначати мету та планувати зміст роботи, цілеспрямовано відбирати методи, засоби, прийоми організації освітнього процесу, прогнозувати та корегувати його результати, враховувати динаміку розвитку кожної дитини і всіх дітей групи; налагоджувати ділові взаємини з вихователями закладів дошкільної освіти та взаємини з вихованцями та їх батьками на основі особистісно-орієнтованої моделі педагогічного спілкування.

4. Удосконалювати уміння спостерігати і аналізувати освітній процес у групах дошкільного віку, визначати ефективність педагогічного впливу; застосовувати різноманітні методи і прийоми, спрямовані на творче розв'язання завдань всебічного розвитку і виховання дітей дошкільного віку в сучасних умовах; керувати різними видами діяльності дітей, шляхом застосування міжсуб'єктної взаємодії створювати умови для цікавого, змістовного їх життя у закладі дошкільної освіти.

5. Формувати уміння застосовувати набуті знання для здійснення науково-дослідної роботи, розвиток дослідницьких вмінь та навичок, сприяти розвитку наукового потенціалу здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавр).

Виробнича педагогічна практика здобувачів проводиться на базі закладів дошкільної освіти та в початкових школах з дошкільними підрозділами в групах дошкільного віку.

Зміст практики

Педагогічну практику в закладах дошкільної освіти здобувачі проходять на третьому курсі, її тривалість – чотири тижні. Керівництво практикою здійснюють методисти – викладачі факультету дошкільної та спеціальної освіти, завідувач (директор) ЗДО, вихователь-методист, вихователі закладів дошкільної освіти.

Здобувачі працюють почергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою вихователя, інших практикантів, аналізують її, складають індивідуальний, перспективний та

календарний плани роботи з дітьми та працюють за ними; розробляють та проводять різні форми роботи з дітьми дошкільного віку, здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і в повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої та ін.); проводять діагностику знань, умінь і навичок дітей, психолого-педагогічні спостереження; підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, організують роботу з батьками; проводять заняття з наступним обговоренням.

Змістовий модуль 1. Підготовчий етап

Програма виробничої педагогічної практики передбачає проведення практикантами різнопланової організаційно-педагогічної та методичної роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків вихователя дітей дошкільного віку.

Протягом короткого (два-три дні) підготовчого етапу виробничої практики здобувачі ознайомлюються з умовами виховання та навчання дітей дошкільного віку в конкретному ЗДО, з колективом вихованців групи. У цей же період відбувається загальне ознайомлення з організаційно-методичними аспектами роботи закладу дошкільної освіти. Практика розпочинається з бесіди здобувачів з керівниками дошкільної установи, у ході якої практиканти отримують загальні відомості про заклад дошкільної освіти (його тип, вид, контингент вихованців, основні напрями освітньої роботи з дітьми, пріоритетні завдання, на розв'язання яких спрямована робота закладу), дізнаються, на основі якої програми здійснюється навчання і виховання дошкільнят та які форми планування освітньої роботи прийняті в закладі. Завідувач ЗДО проводить також інструктаж здобувачів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Крім роботи безпосередньо у закріпленій групі, практикант працює у методичному кабінеті, вивчаючи статут, річний план дошкільної установи, вивчає і аналізує методи діагностики дітей дошкільного віку, ознайомлюється з

різноманітними формами узагальнення кращого досвіду роботи вихователів тощо.

Протягом підготовчого етапу практики практикант складає індивідуальний план своєї роботи на наступні тижні практики. В індивідуальному перспективному плані намічають перегляди занять кращих вихователів закладу, визначають загальну кількість і терміни проведення занять з усіх розділів програми, вказують теми відкритих занять та підготовку до них, розваги, конкурси, виставки, форми участі у святкових ранках, творчі ігри дітей. До плану включають роботу з батьками вихованців: тематику консультацій та бесід, поновлення матеріалів батьківського куточка з проблеми психологічної готовності дітей до школи тощо.

Роботу практиканти відображають у щоденнику педагогічної практики у формі аналітичних записів.

Змістовий модуль 2. Навчально-методична діяльність

Практикант призначається в дошкільну групу закладу дошкільної освіти. Для забезпечення належної якості освітньої роботи з дітьми практикант разом з вихователем складає індивідуальний план роботи, розробляє конспекти занять та усіх інших форм роботи і погоджує їх з вихователем та методистом закладу дошкільної освіти напередодні проведення. відповідно до режиму дня практиканти мають проводити бесіди та консультації з батьками вихованців групи щодо щоденних проблем та ситуацій, які виникають у повсякденному житті дитини тощо.

У цей період виробничої практики груповий методист практики оцінює в першу чергу організацію студентами життєдіяльності дітей у групі, різноманітні форми організації педагогічного процесу (прогулянки, екскурсії-огляди, колективну та індивідуальну трудову, ігрову та інші види діяльності дітей тощо).

Готуючись до занять та інших форм роботи з дітьми, здобувач удосконалює навички роботи з методичною літературою, дидактичними матеріалами, наочними посібниками, вчиться аналізувати отриману

інформацію, адаптувати її до рівня розвитку дітей дошкільної групи. Під час проведення роботи з дітьми здобувач-практикант приділяє значну увагу налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити інтерес, доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей старшого дошкільного віку, здійснювати індивідуально-диференційований підхід у навчанні та вихованні дошкільнят.

Усю проведену самостійно роботу здобувач-практикант фіксує у щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

У цей же період практики здобувачі основну увагу приділяють підготовці та проведенню залікових занять та інших форм організації життєдіяльності дітей.

Практиканти проводять по два показових заняття, організовують показові форми роботи з дітьми (фізкультурне свято, лялькову виставу або театралізовану гру, інтелектуальну розвагу, святковий ранок тощо) та апробують методи психолого-педагогічної діагностики.

Для проведення залікових занять обираються інноваційні форми та методи навчання дітей.

До кожного залікового заняття практиканти підбирають цікавий матеріал, які мають бути затверджені вихователем-методистом закладу дошкільної освіти за два дні до проведення заняття.

Після кожного залікового заняття відбувається його обговорення присутніми (іншими здобувачами-практикантами, вихователем, методистом, завідуючою, методистом та керівником по практиці).

Практиканти, які спостерігають показові заняття, роблять усебічний аналіз заняття, відзначивши відповідність його змісту програмі певної вікової групи, доцільність обраних форм і методів роботи, ефективність, висловлюють зауваження до заняття, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на занятті навчальних завдань.

Результати обговорення і оцінка за проведення кожного заняття фіксуються у протоколах обговорення, які практикант подає разом із конспектами до робочої документації.

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність

- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;
- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід вихователів, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику своєї професійної діяльності;
- вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати освітній процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи інноваційні форми та прийоми навчання;

методичні:

- оволодіти методами і прийомами роботи з дітьми під час занять та під час різних видів діяльності, здійснювати індивідуальний підхід до дитини, розвивати їх творчі здібності;

прикладні:

- розробка та виготовлення наочних та дидактичних матеріалів для роботи з дітьми дошкільного віку.
- розробка та апробація методів перевірки рівня готовності дітей дошкільного віку до школи.

Змістовий модуль IV. Підсумковий етап

На підсумковому етапі практиканти проводять різноманітні заходи. Конспекти занять перед проведенням затверджуються вихователем групи та керівником кафедри. Проведену освітню роботу спостерігають та обговорюють всі здобувачі підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації. Після завершення практики здобувач обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення

та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

Звітна документація:

1. Характеристика здобувача -практиканта, видана закладом дошкільної освіти та завірена печаткою та підписом завідувача ЗДО.

2. Звіт здобувача про практику, який повинен мати чітку структуру (за підписами здобувача-практиканта та керівника практики).

Вимоги до звіту. Загальна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це письмовий звіт, підписаний здобувачем вищої освіти, груповим керівником та методистами. Письмовий звіт, визначений програмою практики та подається на перевірку груповому керівнику практики. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з проблеми охорони праці, висновки.

За результатами виробничої педагогічної практики здобувачі подають таку **робочу документацію**:

- індивідуальний план проходження виробничої педагогічної практики;
- щоденник спостережень за період практики, з ґрунтовним аналізом проведеної студентом-практикантом роботи;
- календарний план освітньо-виховної роботи (на період практики);
- конспекти залікових занять з протоколами обговорення (2);
- конспекти проведення залікових заходів з різних видів діяльності: ігрової, трудової, фізкультурно-оздоровчої (3);
- дидактичний матеріал, який виготовлявся до відкритих заходів;
- опис методик діагностики готовності дітей дошкільного віку до школи;
- матеріали роботи з батьками (збори, консультація, тренінг, тощо);
- психолого-педагогічна характеристика на дитину;
- вивчений та оформлений кращий педагогічний досвід вихователя у ЗДО з різних напрямів роботи з дітьми.

Індивідуальний план практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про здобувача, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачем-практикантом на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), характеристику, звіт.

Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти під час практики

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Участь у настановчій та звітній конференціях	10
2	Індивідуальний план роботи здобувача-практиканта, затверджений керівником на період практики, щоденник практики	20
3	Відвідування та проведення залікових занять, режимних процесів (участь у їх обговоренні) та роботи з батьками	20
4	Підготовка та оформлення конспектів залікових занять, режимних процесів, матеріалів тематичної консультації для батьків	20
5	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про виробничу педагогічну практику в ЗДО методисту-керівнику	10
6	Підготовка та оформлення діагностичних методик	10

7	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції	10
Максимальна кількість балів		100

Вид підсумкового контролю – екзамен

ВИД ПРАКТИКИ: ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА НАЗВА ПРАКТИКИ ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ПО СПІВПРАЦІ З РОДИНАМИ (IV курс, VII семестр)

Програму практики укладено відповідно до ОПП Дошкільна освіта та навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавр) IV курсу денної та заочної форм навчання (впродовж 6 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти і початкових шкіл з дошкільними підрозділами.

Мета практики: формувати у здобувачів уміння використовувати різні форми роботи по організації співпраці з батьками, налагоджувати педагогічну взаємодію з родиною, вчити реалізовувати консультативну психолого-педагогічну допомогу та педагогічну просвіту дорослих.

Завдання практики:

1. Закріпити і поглибити набуті знання здобувачів про соціальні функції та виховний потенціал сім'ї, диференціацію роботи з нею на основі типології сучасних сімей.

2. Вчити проектувати та реалізовувати різноманітні форми роботи з сім'єю: організація консультацій, батьківських зборів, інших нетрадиційних форм роботи з сім'єю.

3. Формувати вміння встановлювати партнерські взаємини з батьками для забезпечення координації педагогічного впливу на дитину. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію міжособистісного спілкування з дітьми та особистісно та соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

4. Формувати вміння використовувати досвід народної етнопедагогіки (фамінологію, батьківську народну виховну практику, дитинознавство) у роботі з сім'єю.

5. Формувати у здобувачів прагнення до особистісного і професійного самовдосконалення та самоосвіти, розвивати критичне мислення, емоційний інтелект, вміння працювати в команді, формувати навички проектувати та реалізовувати педагогічний процес в одній з вікових груп ЗДО.

Здобувачі проходять практику в ЗДО та початкових школах з дошкільними підрозділами в різних вікових групах.

Зміст практики

Практика проводиться на IV курсі протягом шести тижнів. Керівництво практикою здійснюють методисти-викладачі кафедри дошкільної освіти, завідувач, вихователь-методист, вихователі закладів дошкільної освіти. Завдання педагогічної практики розподіляються протягом п'яти тижнів з поступовим ускладненням і відображаються в індивідуальних планах проходження педагогічної практики здобувачів. Індивідуальний план кожен здобувач погоджує з керівництвом ЗДО, вихователем, керівником практики.

Педагогічна практика здобувачів проводиться у різних вікових групах на засадах формування навичок співпраці з родинами вихованців групи. Здобувач-практикант працює разом з вихователем групи, при цьому керується розробленим планом освітньо-виховної роботи, проводить режимні процеси, заняття, прогулянки. Постійну увагу студент-практикант зосереджує на організації роботи з батьками: налагоджує психологічний контакт з родинами вихованців, реалізовує усі форми роботи з батьками: проводить батьківські збори, надає групові та індивідуальні консультації з різних питань розвитку, виховання і навчання дітей, добирає і оформляє матеріали в батьківських куточках. Виконання завдань практики відбувається поетапно.

Змістовий модуль I. Підготовчий етап. На підготовчому етапі в перші дні перебування в ЗДО практиканти вивчають організацію роботи в групі, планування роботи, спостерігають та аналізують роботу вихователя, готуються

до самостійної роботи: складають конспекти занять, виготовляють необхідні посібники та матеріали. Кожен здобувач обирає 3 сім'ї, з якими він буде працювати індивідуально, вивчає своїх вихованців, проводить бесіди з батьками.

Змістовий модуль II. Навчально-методична діяльність. На основному етапі практики студенти працюють в I і II половину дня. Вони організують педагогічний процес в групі та проводять всю роботу вихователя згідно плану. Велику увагу практиканти приділяють роботі з сім'ями вихованців групи - залучають батьків до співпраці з педагогічним колективом (до участі в святах, розвагах, екскурсіях та інших формах роботи з дітьми).

Змістовий модуль III. Підсумковий етап

На підсумковому етапі практиканти проводять різноманітні заходи з батьками. Конспекти заходів перед проведенням затверджуються вихователем групи та керівником практики. Проведену освітню роботу спостерігають та обговорюють всі здобувачі підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації. Після завершення практики здобувач обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами навчальної педагогічної практики здобувачі подають таку документацію:

Звітна документація:

1. Відгук про роботу здобувачів вищої освіти. Відгук про роботу здобувачів вищої освіти, завіряється керівником установи бази практики.
2. Звіт здобувача про практику, який повинен мати чітку структуру.

Вимоги до звіту. Загальна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це письмовий звіт, підписаний здобувачем вищої освіти, груповим

керівником та методистами. Письмовий звіт, визначений програмою практики та подається на перевірку груповому керівнику практики. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з проблеми охорони праці, висновки.

Робоча документація:

1. Індивідуальний план проходження педагогічної практики.

2. Щоденник педагогічної практики.

3. Опис проведеної роботи:

- вказати групу та родини, з якими працював здобувач (прізвища, імена, по батькові), дані про батьків, особливості сімейного виховання, типологію сім'ї, умови для занять і дозвілля дитини (психолого-педагогічні, матеріальні);

- розкрити форми роботи з родиною;

- скласти характеристику дитини і загальну характеристику методів, які використовують батьки у вихованні дитини;

- описати власну роботу протягом практики, розкрити особливості власної педагогічної діяльності в межах родин, що вивчалися;

- зазначити особливості власної педагогічної діяльності в межах даної родини;

- скласти рекомендації та поради батькам стосовно виховання їхньої дитини.

4. Календарний план роботи в групі.

5. Зразки наочних посібників для роботи з сім'єю.

6. Сценарії проведення заходів із залученням батьків.

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу (із наступним її поверненням) та звітну документацію (відгук на роботу здобувача вищої освіти, звіт).

Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти під час практики

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Індивідуальний план роботи. Ведення педагогічного щоденника	20
2	Спостереження і аналіз роботи з батьками в дошкільних групах	10
3	Відвідування залікових занять, режимних процесів, участь в їх обговоренні Проведення залікових занять, режимних процесів (участь у їх обговоренні) та роботи з батьками	20
4	Підготовка та оформлення конспектів залікових занять, режимних процесів, матеріалів тематичної консультації для батьків, дидактичного матеріалу, який виготовлявся до відкритих заходів	20
5	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про виробничу педагогічну практику	20
6	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції	10
	Максимальна кількість балів	100

Вид підсумкового контролю - екзамен

**НАЗВА ПРАКТИКИ: ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА
НАЗВА ПРАКТИКИ: ВИРОБНИЧО-ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В
ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
(IV курс, VIII семестр)**

Програму практики укладено відповідно до ОПП Дошкільна освіта та навчального плану зі спеціальності 012 Дошкільна освіта і розрахована для здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалавр) IV курсу денної та заочної форм навчання (впродовж 6 тижнів) на базі закладів дошкільної освіти і початкових шкіл з дошкільними підрозділами.

Мета практики:

навчити здобувачів творчо використовувати в педагогічній діяльності вихователя теоретичні знання і практичні вміння, набуті в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін, окремих методик і спеціальних дисциплін; формувати вміння організовувати освітній процес з використанням сучасних інноваційних технологій та застосовувати набуті фахові компетентності у практичній діяльності у роботі з дітьми дошкільного віку та батьками; розвивати дослідницькі уміння, творчу ініціативу, особистісний потенціал та м'які навички та виховувати інтерес до педагогічної діяльності.

Завдання практики:

1. Удосконалювати навички здобувачів щодо організації освітнього процесу. Вчити будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу, оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.
2. Формувати вміння проводити заняття з використанням сучасних інноваційних технологій навчання.
3. Формувати уміння співвідносити наукові знання про вікові та індивідуальні особливості дошкільників, організацію життєдіяльності дітей, умови, зміст та методику їх виховання з станом практичної організації педагогічного процесу в закладі дошкільної освіти.
4. Удосконалювати вміння налагоджувати взаємини з вихованцями та їх батьками на основі особистісно-орієнтованої моделі педагогічного спілкування та формувати вміння налагоджувати ділові взаємини з вихователями закладів дошкільної освіти.
5. Удосконалювати уміння спостерігати, аналізувати організаційні моменти педагогічного процесу, здійснювати окремі форми контролю освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.
6. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії із сім'єю

Конструктивні завдання:

- складати плани-конспекти окремих занять та серії занять за темою з урахуванням різних умов навчання і виховання дітей;
- обирати ефективні прийоми досягнення сформульованих цілей з урахуванням вікових особливостей дітей за етапом навчання;
- визначати типи вправ, завдань, ігор та послідовність їх виконання згідно з етапами оволодіння мовленнєвими, математичними, природничими та іншими уміннями та навичками, а також з урахуванням труднощів;
- вчити засвоювати навчальний матеріал і рівень підготовленості дітей;
- використовувати та проектувати навчальні мовленнєві ситуації, а також відповідний їм мовленнєвий матеріал для сприймання і засвоєння мовних одиниць, що вивчаються, та їх застосування в мовленнєвій діяльності;
- використовувати необхідні наочні посібники і технічні засоби навчання для проведення занять.

Комунікативні завдання:

- установлювати й підтримувати різноманітні елементи комунікативної взаємодії: вихователь-група, вихователь-дитина, дитина-дитина тощо;
- виправляти помилки дітей, розуміти їх характер та використовувати мовленнєвий спосіб виправлення (перепитування, зорова, вербальна та схематична наочність, екстралінгвістичні засоби тощо);
- уміти публічно виступати перед колективом педагогів, батьків, дітей, керувати своєю поведінкою і настроєм, чітко і впевнено виражати свою думку тощо.

Організаторські завдання:

- вносити методично виправдані корективи в конспекти занять з урахуванням умов навчальної діяльності дітей;
- навчати дітей найбільш раціональних прийомів самостійної роботи;
- раціонально поєднувати колективні (фронтальні, групові, парні) та індивідуальні форми роботи з урахуванням особливостей кожного етапу навчання;

- здійснювати різноманітні прийоми активізації дітей залежно від їх вікових особливостей;

- методично доцільно використовувати традиційні наочні посібники, аудіовізуальні та візуальні технічні засоби навчання;

Розвивально-виховні завдання:

- розвивати інтелектуальну та емоційну сфери особистості кожної дитини, її пізнавальні інтереси;

- вирішувати засобами мови і літератури завдання морального, культурного, естетичного, гуманістичного та патріотичного виховання дітей.

Дослідницькі завдання:

- вивчати ставлення дітей до занять;

- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності;

- спостерігати, аналізувати та узагальнювати досвід вихователів, переносити ефективні прийоми і форми роботи в практику своєї професійної діяльності;

- вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалювати свою роботу, використовуючи нові форми та прийоми навчання.

Методичні завдання:

- оволодіти методами і прийомами роботи з дітьми під час занять та під час різних видів діяльності, здійснювати індивідуальний підхід до дитини, розвивати їх творчі здібності.

Діагностичні завдання:

- вивчати особистість дитини, умови і оснащеність педагогічного процесу, аналізувати документацію вихователя, продукти дитячої діяльності;

- вміти розробляти тести, діагностичні картки, складати психолого-педагогічну характеристику тощо.

Прикладні завдання:

- вміти виготовляти дидактичні матеріали, грамотно оформляти приміщення групи, виставки, стенди, наочність тощо.

Зміст практики

Змістовий модуль 1. Підготовчий етап

Ознайомлення із закладом дошкільної освіти та віковою групою

Програма виробничої педагогічної практики у закладі дошкільної освіти передбачає проведення практикантами різнопланової організаційно-педагогічної та методичної роботи, обумовленої виконанням посадових обов'язків вихователя групи дітей дошкільного віку.

Протягом короткого (два-три дні) підготовчого етапу виробничої практики здобувачі ознайомлюються з умовами виховання та навчання дітей дошкільного віку в конкретному ЗДО, з колективом вихованців групи.

У цей же період відбувається загальне ознайомлення з організаційно-методичними аспектами роботи закладу дошкільної освіти. Практика розпочинається з бесіди здобувачів з керівниками дошкільної установи, у ході якої практиканти отримують загальні відомості про заклад дошкільної освіти (його тип, вид, контингент вихованців, основні напрями освітньої роботи з дітьми, пріоритетні завдання, на розв'язання яких спрямована робота закладу), дізнаються, на основі якої програми здійснюється навчання і виховання дошкільнят та які форми планування освітньої роботи прийняті в закладі дошкільної освіти. Завідувач ЗДО проводить також інструктаж здобувачів щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Крім роботи безпосередньо у групі, практикант працює у методичному кабінеті, вивчаючи статут, річний план дошкільної установи, аналізуючи довідки, акти фронтального та тематичного обстеження закладу дошкільної освіти відділом освіти, ознайомлюється з різноманітними формами узагальнення кращого досвіду роботи вихователів тощо.

Протягом підготовчого етапу практики практикант складає індивідуальний план своєї роботи на наступні тижні практики. В індивідуальному перспективному плані намічають перегляди занять кращих

вихователів освітнього закладу, здобувачів-практикантів, визначають загальну кількість і терміни проведення занять з усіх розділів програми, вказують теми відкритих занять та підготовку до них, розваги, конкурси, виставки, форми участі у святкових ранках, творчі ігри дітей. До плану включають роботу з батьками вихованців: тематику консультацій та бесід, поновлення матеріалів батьківського куточка тощо.

Роботу практиканти відображають у щоденнику педагогічної практики у формі аналітичних записів.

Змістовий модуль 2. Навчально-методична діяльність

Самостійне виконання практикантом обов'язків вихователя групи дітей дошкільного віку

Програма другого змістового модуля реалізується протягом 4 тижнів виробничої педагогічної практики. Практикант призначається у одну з вікових груп закладу дошкільної освіти. Для забезпечення належної якості освітньої роботи з дітьми практикант щоденно складає план роботи відповідно до форми, що прийнята у закладі дошкільної освіти, розробляє конспекти занять та інших форм роботи і подає їх на перевірку та затвердження напередодні проведення. У ранкові та вечірні години практиканти мають вести роботу з батьками вихованців групи з приводу щоденних проблем та ситуацій, що виникають у житті дитини, проводити заплановані бесіди та консультації тощо.

У цей період виробничої практики груповий методист практики оцінює в першу чергу організацію здобувачами життєдіяльності дітей у групі, різноманітні форми організації педагогічного процесу (прогулянки, екскурсії-огляди, колективну та індивідуальну трудову діяльність дошкільнят, їх ігри тощо).

Готуючись до занять та інших форм роботи з дітьми, здобувач удосконалює навички роботи з методичною літературою, дидактичними матеріалами, наочними посібниками, вчиться аналізувати отриману інформацію, адаптувати її до рівня розвитку дітей своєї групи. Під час проведення роботи з дітьми здобувач-практикант приділяє значну увагу

налагодженню з вихованцями таких взаємин, що забезпечують емоційно-позитивну атмосферу педагогічного спілкування. Він прагне виявити інтерес, доброзичливе ставлення до дітей, любов до них, враховувати типологічні та індивідуальні особливості дітей, здійснювати індивідуально-диференційований підхід у навчанні та вихованні дошкільнят.

Усю проведену самостійно роботу здобувач-практикант фіксує у щоденнику, вчиться аналізувати власну діяльність, об'єктивно оцінювати її.

У цей же період практики здобувачі основну увагу приділяють підготовці та проведенню залікових занять та інших форм організації життєдіяльності дітей. Практиканти проводять по вісім показових занять (зміст занять має охопити всі найважливіші напрямки освіти дошкільнят), організовують показові форми роботи з дітьми (фізкультурне свято, лялькову виставу або театралізовану гру, інтелектуальну розвагу, святковий ранок тощо).

Для залікових занять обираються інноваційні форми та методи навчання дітей, що відповідають сучасному рівню науки і практики. До кожного залікового заняття практиканти готують цікавий матеріал, продумують нетрадиційну обстановку в групі тощо. Матеріали повинні бути прорецензовані і затверджені за два дні до проведення заняття.

Після кожного залікового заняття відбувається його обговорення присутніми. Практиканти роблять усебічний аналіз заняття, відзначивши відповідність його змісту програмі певної вікової групи, доцільність обраних форм і методів роботи, ефективність, висловлюють зауваження до заняття, пропонують свої варіанти розв'язання поставлених на занятті навчальних завдань. Результати обговорення і оцінка за проведення кожного заняття фіксуються у протоколах обговорення, які практикант подає разом із конспектами у звітну документацію.

Індивідуальне довготривале завдання: розробка та виготовлення наочних та методичних посібників для роботи з дітьми дошкільного віку. Кожен практикант розробляє наочний або методичний посібник, потреба у якому виявляється у ході аналізу розвивального середовища вікової групи. До

посібника слід додати його методичний опис, складений у відповідності з вимогами, поданими у додатках. Наочний посібник може бути виготовлений також для методичного кабінету дошкільного закладу. У цьому випадку для розробки посібника студенти-практиканти можуть об'єднатися у групу з 4-5 осіб. Вивчення особистості дітей дошкільного віку та дитячого колективу.

Важливою складовою частиною роботи здобувача-практиканта є також проведення психолого-педагогічної діагностики, спрямованої на вивчення особистості дітей дошкільного віку та соціометричне дослідження групи. Це завдання педагогічної практики здобувач починає розв'язувати з перших днів перебування в групі. Обираючи дитину, за якою буде спостерігати, здобувач-практикант має порадитися з вихователем групи, психологом дошкільного закладу. Перш за все слід скласти план вивчення особистості дитини. Користуючись психолого-педагогічною літературою, виділити основні критерії для оцінки фізичного, розумового, особистісного рівнів розвитку дитини певного віку, обрати методи психолого-педагогічної діагностики, які будуть застосовуватись під час збору відомостей про дитину. При цьому здобувач-практикант повинен враховувати, що головним методом вивчення дитини дошкільного віку має бути психолого-педагогічне спостереження.

Отримані за час спостережень відомості доповнюються і уточнюються в бесідах з батьками дитини, вихователями групи, під час індивідуальних діагностичних вправ, які проводить з дитиною здобувач-практикант, вивчення педагогічної та методичної документації закладу дошкільної освіти. Хід і результати вивчення особистості дитини студент-практикант фіксує у щоденнику педагогічної практики, зазначаючи зауваження, думки щодо розвитку дитини, можливі рекомендації щодо її виховання.

Паралельно з вивченням особистості одного з вихованців групи здобувач-практикант здійснює психолого-педагогічне вивчення дитячого колективу. Використовуючи методи спостереження різних видів індивідуальної та спільної діяльності дошкільнят, їхніх стосунків, бесіди з вихователями, батьками, їх анкетування (при потребі), індивідуальні бесіди з дітьми та соціометричні

методики, студент отримує різноманітні відомості про колектив вихованців своєї групи. Відомості про склад групи (кількість хлопчиків та дівчаток; вихованців з повних, неповних, багатодітних сімей), вік дітей здобувач відзначає у щоденнику педагогічної практики. Варто також проаналізувати загальний рівень фізичного і психічного розвитку дітей у групі, ставлення дітей до дитячого садка, наявні у дітей м'які, ігрові, трудові та навчальні навички, моральні якості, виявити пізнавальні інтереси вихованців. Висновки з цих питань здобувач вміщує до щоденника педагогічної практики, доповнюючи їх декількома цікавими прикладами з власних спостережень за дітьми.

Обов'язковим елементом психолого-педагогічної діагностики є проведення соціометричного дослідження, на основі якого створюється соціоматриця і соціограма групи та описується рівень розвитку взаємин вихованців у групі, оцінюється рівень сформованості дитячого колективу.

Змістовий модуль III. Науково-дослідна діяльність

Під час цього етапу здобувач проводить спостереження та комплексний аналіз відвіданих занять з теоретичним обґрунтуванням різних сторін навчальної діяльності; узагальнює досвід вихователів; вивчає методичну літературу і теоретично осмислює навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах, а також удосконалює свою роботу, використовуючи нові форми та прийоми навчання; розробляє та виготовляє наочні та дидактичні матеріалів для роботи з дітьми дошкільного віку.

Змістовий модуль IV. Підсумковий етап

На підсумковому етапі практиканти проводять різноманітні заходи. Конспекти заходів перед проведенням затверджуються вихователем групи та керівником кафедри. Проведену освітньо-виховну роботу спостерігають та обговорюють всі здобувачі підгрупи. Практика завершується обговоренням її підсумків в закладі дошкільної освіти та оформленням звітної документації.

Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику:

За результатами виробничої педагогічної практики здобувачі подають таку документацію:

Звітна документація:

1. Характеристика здобувача-практиканта, видана закладом дошкільної освіти та завірена печаткою та підписом завідувача закладів освіти.

2. Звіт здобувача про практику, який повинен мати чітку структуру (за підписами здобувача-практиканта та керівника практики).

Вимоги до звіту. Загальна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це письмовий звіт, підписаний здобувачем вищої освіти, груповим керівником та методистами. Письмовий звіт, визначений програмою практики та подається на перевірку груповому керівнику практики. Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з проблеми охорони праці, висновки.

Робоча документація:

- індивідуальний план-графік практики;
- щоденник спостережень за період практики, з ґрунтовним аналізом проведеної здобувачем-практикантом роботи;
- конспекти залікових занять (8);
- конспекти проведення залікових заходів з різних видів діяльності: ігрової, трудової, фізкультурно-оздоровчої (3);
- дидактичний матеріал, який виготовлявся до відкритих заходів;
- психолого-педагогічна характеристика вихованця групи,
- психолого-педагогічна характеристика колективу вихованців,
- протоколи виконання дітьми діагностичних завдань,
- протоколи проведення соціометричної методики,
- опис кращого педагогічного досвіду одного з педагогів закладу дошкільної освіти. Індивідуальний план-графік практики передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

Щоденник є обов'язковою складовою робочої документації. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

Робоча та звітна документація з практики, здається здобувачами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти здобувачів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного здобувача, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Здобувачі, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), характеристику, звіт.

Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти під час практики

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Участь у настановчій та звітній конференціях	10
2	Індивідуальний план роботи здобувача-практиканта, затверджений керівником на період практики, щоденник практики	20
3	Відвідування та проведення залікових занять, режимних процесів (участь у їх обговоренні) та роботи з батьками	20
4	Підготовка та оформлення конспектів залікових занять, режимних процесів, матеріалів тематичної консультації для батьків	20
5	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про виробничу педагогічну практику в ЗДО методисту-керівнику	10
6	Підготовка та оформлення діагностичних методик	10
7	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції	10
Максимальна кількість балів		100

Вид підсумкового контролю – **екзамен**

Ресурси

1. Нормативна база (Закони, Положення, Укази президента України, Листи МОНУ) (див. література).
2. Веб-сторінки:
 - www.education.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки України.
 - www.doshkolyata.com.ua/ Сайт для батьків
 - <http://www.experiment.lv/> Розвивальне навчання.

Рекомендована література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Наук. кер. Піроженко Т. О; авт. кол.: Байер О.М., Безсонова О.К., Брежнева О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г. Київ: Видавництво, 2021. 26 с. URL: <https://pedpresa.com.ua/206188-bazovyj-komponent-doshkilnoyi-osvity-nova-redakciya.html>.
2. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання. Монографія. Київ: Світич, 2006. 304 с.
3. Богуш А.М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Підручник для ВНЗ. Київ: Слово, 2008. 408 с.
4. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі: практикум. Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2003. 206 с.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Київ: Логос, 2003. 221 с.
6. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: Навч. посібник за модульно-рейтинговою системою навчання для суд. магістратури. Київ: Освіта, 2005. 396 с.
7. Волошина Л. Н. Ігрові програми та технології фізичного виховання дітей 5-7 років. *Фізична культура*. 2003. №4. С. 16.
8. Вступ до спеціальності «Дошкільна освіта»: навч.посібник [для студ. факульт. дошкіл. освіти] / укл. Рогальська Н. В., Кривда В. С. Умань: Видавничо – поліграфічний центр «Візаві», 2012. 136 с.
9. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проєкту В.О. Огневюк ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л.Богініч, В.М.Вертутіна (та

ін.); наук. ред. Г.В.Беленька; Київ, ун-т ім. Б.Грінченка. Київ: Київ, ун-т ім. Б.Грінченка, 2020. 440 с.

10. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білокаленко [та ін.] ; наук. ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.

11. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2004. 352 с.

12. До планування освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі. Інструктивно-методичний лист МОН України (№1/9 – 434 від 01.10.2002). *Дошкільне виховання*. 2002. №10.

13. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / упор. К.Л.Крутій, О.О.Фунтікова. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2010. 324 с.

14. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навчальний посібникю Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.

15. Закон України «Про дошкільну освіту», Закон України «Про охорону дитинства» Київ: Ред.журналу «Дошкільне виховання», 2001. 55 с.

16. Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 р., набрання чинності 28.09.2017 р.). URL: <http://www.osvita-konotop.gov.ua/zakon-ukra%D1%97ni-vid-05-09-2017-2145-viii-pro-osvitu.html>.

17. Засоби діагностики якості вищої освіти / упорядн. О. Г. Бутенко, С. С. Попиченко, Н. В. Рогальська та ін. Умань, 2016. 24 с.

18. Іщенко Л. В.Формування творчої індивідуальності дітей старшого дошкільного віку: навчальн. посібник. Умань: ФОП Жовтий, 2015. 162 с.

19. Кірієнко Т. Співпраця з родиною. *Дошкільне виховання*. 2006. № 10. С. 7.

20. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник Київ: ВД «Професіонал», 2004. 206 с.

21. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Науково-метод. посіб. / Наук. ред. О.Л.Кононко. Київ: Редакція журналу «Дошкільне

виховання», 2003. 243 с.

22. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник О.В. Крушельницька. Київ: Кондор, 2006. 206 с.

23. Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи. Київ: Логос, 2006. 215 с.

24. Методичні рекомендації до складання навчальних програм дисциплін та робочих навчальних програм кредитних модулів / уклад. В. П. Головенкін. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2006. 20 с.

25. Методичні рекомендації щодо розробки та застосування рейтингових систем оцінювання успішності студентів з навчальних дисциплін / уклад. В.П. Головенкін. Вид. 2-ге, виправл. і доповн. Київ: Нац. техн. ун-т України «Київ. політех. ін-т», 2008. 20 с.

26. Педагогічний супровід практичної підготовки студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта: навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад.: Т. М. Дука, І. Ю. Підлипняк. Умань: Візаві, 2020. 120 с.

27. Підлипняк І.Ю., Дука Т.М. Методичні рекомендації до організації педагогічної практики студентів спеціальності 012. Дошкільна освіта: навчально-методичні рекомендації. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 62 с.

28. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г.Подоляк, В.Г. Юрченко. Київ: Дивосвіт, 2006. 236 с.

29. Положення «Про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» (затвердженого на засіданні вченої ради 25 лютого 2022 року, протокол №11) URL: <https://udpu.edu.ua/>.

30. Положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денної та заочної форми навчання) (затвердженого на засіданні вченої ради 26 січня 2021 року, протокол №10) URL: <https://udpu.edu.ua/>.

31. Положення про проведення атестації студентів та семестрового контролю

/ уклад. В. П. Головенкін, І. О. Мікульонок. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2004. 24 с.

32. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом МОН України від 8 квітня 1993 р. №93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0035-93>.

33. Поніманська Т. Педагогічна практика за вимогами кредитно модульної системи: навч. посіб. Київ, 2009. 280 с.

34. Попиченко С.С., Рогальська Н.В. Методичні настанови до організації педагогічної практики студентів заочного відділення: навчально-методичний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2010. 116 с.

35. Попиченко С.С., Рогальська Н.В. Педагогічна практика студентів спеціальності «Дошкільне виховання»: Навчально-методичний посібник. Умань: ПП Жовтий, 2009. 116 с.

36. Психолого-педагогічна практика (практично-зорієнтований посібник на допомогу студентам, магістрантам, аспірантам, психологам, соціальним педагогам) / Кол. Авторів: Пащенко М. І., Пащенко Д. І., Перепелюк Т. Д. Умань, 2008. 179 с.

37. Рекомендації щодо розробки навчальних та робочих навчальних планів за новими напрямками підготовки бакалаврів / уклад. В. П. Головенкін, А. Д. Лемешко. Київ: ІВЦ «Видавництво «Політехніка»», 2007. 24 с.

38. Рекомендації щодо розроблення навчальних та робочих навчальних планів заочної форми навчання / уклад. В.П. Головенкін. Київ: Нац. техн. ун-т України «Київ. політех. ін-т», 2008. 16 с.

39. Семчук С. І. Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вихователів: теорія та практика / [монографія]. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016. 456 с.

40. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Київ: Академвидав, 2005. 207 с.

41. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. Київ: Знання-Прес, 2003.

42. Щербакова К., Макаренко Л. Вступ до спеціальності. Навчально-методичний посібник. 3-є вид., оновлене, доповнене. Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000». 2018. 215 с.